



Debreceni Ítéltábla

Bf.II.726/2021/10. sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2022. március 28. napján tartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

v é g z é s t:

A nyereségvágyból, védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetett emberölés büntette miatt ellen indított büntetőügyben az Egri Törvényszék 2021. október hó 25. napján meghozott 10.B.14/2021/23. számú ítéletét helybenhagyja.

A kiszabott szabadságvesztés tartamába beszámítja a vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetése óta letartóztatásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 14.400 (tizennégyezer-négyszáz) forint vádlottat terhelő bűnügyi költség merült fel.

A másodfokú végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az Egri Törvényszék a felülbírálat alapját képező ítéletével ... vádlottat emberölés büntette [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és j) pontjai] miatt tizennyolc év szabadságvesztés büntetésre és tíz év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban állapította meg. Kimondta, hogy a vádlott a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra. A törvényszék ... vádlottal szemben a Pesti Központi Kerületi Bíróság 26.B.21352/2019/14. számú ítéletével kiszabott egy év nyolc hónap börtönbüntetés végrehajtását elrendelte. A kiszabott szabadságvesztés tartamába a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt beszámította, továbbá a vádlottal szemben harmincezer forint erejéig vagyonekobzást is elrendelt. Ezen kívül rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelekről, továbbá kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

[2] A törvényszék ítélete ellen az ügyészség a vádlott terhére, súlyosítás érdekében jelentett be fellebbezést, míg a vádlott és védője a szabadságvesztés büntetés mértéke miatt enyhítés érdekében élt jogorvoslattal.

[3] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.113/2021/5. számú átiratában az ügyészség jogorvoslatát irányja szerint, részben módosítva tartotta fenn, míg a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak. Kifejtette, hogy a fellebbezések irányja miatt az

ügyben korlátozott felülbírálatnak van helye, ugyanakkor ez nem zárja ki a bűncselekmény minősítésére vonatkozó revíziót a Be. 590. § (5) bekezdés c) pontja alapján. Ennek felülbírálatát azért tartotta indokoltnak, mert bár az elsőfokú bíróság perjogi hibáktól mentes eljárást folytatott le és törvényesen következtetett a vádlott bűnösségére is, azonban az élet elleni büntett minősítése nem teljes.

[4] A vádirattal teljes mértékben egyező ítéleti tényállás szerint a vádlott elhatározta, hogy etnikai sérelemként értelmezett kijelentéseiért a sértettet megöli, ezt az internet egyik közösségi oldalán egy ismerősével közölte is. Ezt követően lehetséges ölési módokat mérlegelte, az elkövetés eszközét kiválasztotta, majd ezt követően a 10 cm pengehosszúságú késsel az eltervezett módon a sértettet megszúrta. Ezután a sértett értékeit magához véve a lakásból eltávozott.

[5] Az emberölés előre kitervelten történő elkövetése feltételezi, hogy az elkövető az ölési cselekmény véghezvitelének helyét, idejét és módját átgondolja, a végrehajtást akadályozó vagy segítő tényezőket felmérje és a lényeges előkészületi, elkövetési és az elkövetés utáni mozzanatok figyelembe vegye. Az emberölés előre kitervelten történő elkövetése előre megfontoltságot feltételez, amelyet egyenes ölési szándék jellemez. Irányadó a Kúria 3/2013. Büntető Jogegységi Határozatának II. része. „Általában nem lehet szó előre kitervelt elkövetésről, ha az elhatározást rövid időn belül követi a véghezvitel megkezdése”. Ez általában igaz lehet, azonban a konkrét körülmények között még az azonnali cselekvés esetén is megállapítható. Hivatkozott a BH 2021.57. számú esetre, mely szerint: „Az elhatározás és a véghezvitel közötti időtartam rövidebb vagy hosszabb volta viszonylagos, annak megítélése mindig csupán a konkrét körülmények között lehetséges”. Az ügyész előkészítő iratában rámutatott, hogy a tárgybeli ügyben az ölési szándék kialakulása és kivitelezése között nem kevés idő telt el. A vádlott előkészületi cselekményeit nem a rögtönösség, hanem a megfontoltság jellemezte. Az előre kitervelten elkövetés nem csupán tervszerűségi, gyakorlati, hanem tudati, szándékoldali vizsgálatot is igényel. Az a tény, hogy a vádlott az értéktárgyak jogtalan megszerzésének módját a sértett megölésével megtervezte, és előre megfontolt szándékát ismerősével nyomban megosztotta, céltudatos ölési tervre utal. Ennek megvalósításaként választotta ki az elkövetés eszközét, kutatta át a lakást, készítette össze a sértett értéktárgyait, majd valósította meg a tettet. Ez olyan eltökélt, egyben célt követő magatartás, amely a Btk. 160. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott „előre kitervelten” elkövetés minősítő körülmény megállapítását megalapozza.

[6] Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Debreceni Ítéltábla nyilvános ülésen eljárva a minősítést a fentieknek megfelelően változtassa meg, a vádlott büntetését a szabadságvesztés tétel maximumára súlyosítsa, a kiszabott szabadságvesztésbe számítsa be a vádlott által a másodfokú eljárásban előzetes fogvatartásban töltött időt, kötelezze a másodfokú eljárásban felmerült bünyügyi költség megfizetésére, míg az ítélet egyéb rendelkezéseit hagyja helyben.

[7] A vádlott védője előkészítő iratában a kiszabott büntetés enyhítését indítványozta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem követett el, tényállása megalapozott, indokolási kötelezettségének eleget tett. Az ügyben feltárt jelentős számú és súlyú enyhítő körülmény alapján indokoltnak tartotta a büntetés enyhítését. Ezen enyhítő körülmények a következők: a vádlott teljeskörű, tényfeltáró, beismerő vallomást tett, a nyomozóhatósággal mindvégig együttműködött. Sértetti közrehatásként kérte értékelni azon

kijelentéseket, amelyeket a sértett közvetlenül a bűncselekmény elkövetése előtt intézett a vádlotthoz, hiszen ezután határozta el a vádlott a sértett megölését. Enyhítő körülmény a vádlott fiatal felnőtt volta, megbánó magatartása, rendszeres gyógykezelésre szoruló egészségi állapota is.

[8] A Debreceni Ítéltábla az ügyészi indítványnak megfelelően a Be. 599. § szerinti nyilvános ülésen bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét.

[9] A nyilvános ülésen az ügyész, illetve a védő írásbeli beadványát fenntartotta. Az ügyész több eseti döntést is felhozott, melyekben a vádlott elhatározása és tette közötti idő jóval rövidebb, mint az jelen ügyben megállapítható. Felhívta arra is a figyelmet, hogy az enyhítő körülmények sorából indokolt mellőzni a vádlott fiatal felnőtt életkorára történő hivatkozását, mivel a vádlott nem büntetlen előéletű. A védő a minősítés tekintetében az ítélet helybenhagyását indítványozta, ugyanakkor változatlanul kérte a szankció enyhítését az előkészítő iratában írt okok alapján.

[10] A vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában megbánását hangoztatta és a sértett hozzátartozóitól bocsánatot kért.

[11] Tekintettel arra, hogy az ítélet ellen kizárólag a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontjára alapított, a büntetés mértékének megváltoztatását célzó perorvoslatot emeltek, ezért a másodfokú felülbírálat a Be. 590. § (3) bekezdése alapján csak erre a szűkebb körre terjedt ki (korlátozott felülbírálat).

[12] Ez azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság az ítéletnek csak a fellebbezéssel sérelmezett rendelkezését, illetve részét bírálja felül, azonban a jelen ügyben sérelmezett büntetési tartam vizsgálatán kívül a Be. 590. § (5) bekezdése meghatározza azon elemek körét, amelyet ilyenkor a másodfokú bíróság szintén a vizsgálat tárgyává tesz. Hangsúlyozandó, hogy ez alapján a tényállás nem volt vizsgálható, az az elsőfokú ítéletben írtak alapján rögzült.

[13] A Be. 590. § (5) bekezdés a) pontja alapján 2022. március 01. előtt az eljárási szabályok megtartását csak abból a szempontból kellett vizsgálni, hogy az elsőfokú bíróság vétett-e olyan eljárási szabálysértést, amely szükségképpen az ítélet hatályon kívül helyezését eredményezné. Ilyet az ítéltábla nem tapasztalt.

[14] 2022. március 01. napjától hatályos rendelkezések alapján a felülbírálat már nem csupán a Be. 607. § (1) bekezdés és 608. § (1) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezési okokra, hanem a Be. 609. § (1) bekezdése szerinti úgynevezett relatív hatályon kívül helyezési okokra is kiterjed. E körben is azt állapította meg az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság nem vétett olyan relatív eljárási hibát, amely az érdemi felülbírálatot kizárta volna. Megjegyzendő, hogy sem a vád, sem a védelem részéről ilyen eljárási hibára nem történt hivatkozás. Hangsúlyozandó ugyanakkor az, hogy mindezen felülbírálat nem érintette az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozottságát (Be. 591. § (2) bekezdés a) pont).

[15] A megalapozott tényállásból fel sem merülhet a vádlott felmentésének vagy vele szemben az eljárás megszüntetésének lehetősége. Ennek rögzítése azért fontos, mert a Be. 590. § (5) bekezdés b) pontja alapján ennek a megvizsgálását is a másodfokú bíróság feladatául határozza meg az eljárási törvény.

[16] Az ügyész helyesen hívta fel a Be. 590. § (5) bekezdés c) pontjában írtakra a figyelmet, mely alapján a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezés a következő vizsgálandó kérdés.

[17] Az e körben előterjesztett, az előre kitervelten minősítő körülmény megállapítására irányuló ügyési indítványt az ítéltábla nem találta alaposnak.

[18] Az ítéltábla már többször kifejtette, hogy a bűncselekmény helyes minősítésének megállapításánál abból a tényállásból kellett kiindulni, amelyet az elsőfokú bíróság az ítéletében megállapított. Jelen ügyben elmondható, hogy a törvényszék által megállapított tényállás a vádlottnak az eljárás kezdeti szakában megtett, majd azt végig fenntartott, bűnösségére is kiterjedő beismerő vallomásán alapult. Ennek hangsúlyozása azért elengedhetetlenül fontos, mert e vallomás ilyen tartalommal történő megtétele nélkül fel sem merülhetne másodfokon a minősítés helyességének a vizsgálata. Abban az esetben, ha a vádlott beismerő vallomása azon a ponton megállt volna, hogy a sértettet abbéli felháborodásában ölte meg, hogy az a cigány származására tett becsmérlő kijelentéseket, akkor az képezhetné a vizsgálat tárgyát, hogy a cselekménye erős felindulásban elkövetett emberölésnek tekinthető-e.

[19] Ezzel együtt az ítéltábla azt állapította meg, hogy a vádlott beismerő vallomása szerinti tényállás alapján az Egri Törvényszék a vádlott magatartását helyesen minősítette a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott, de a (2) bekezdés b) és j) pontjai szerint minősülő emberölés büntetéként. Az emberölést a vádlott egyenes szándékkal követte el, és a nyereségvágyból elkövetés, illetve a védekezésre képtelen személy sérelmére megvalósított minősítő körülmény is megnyugtatóan megállapítható.

[20] A Btk. 160. § (2) bekezdés a) pontja szerinti előre kitervelten történő elkövetési mód már az alap eljárásban is felmerült. E minősített esetnek viszonylag nagy bírói gyakorlata van, akár mellette, akár ellene lehet számtalan eseti döntést találni, amely az egyik vagy a másik álláspontot erősíti. Jelen ügyben ezen minősítő körülmény megállapításához egyetlen feltétel hiányzott, az időtényező. Az idő a szándék kialakulása és annak végrehajtása között.

[21] Az előre kiterveltség rögtönös cselekmény nem lehet. Az elsőfokú eljárás során ez nem csak az elsőfokú bíróság, hanem az ügyész álláspontja is volt, amely bár kétségtelenül nem köti az ítéltáblát, de kiindulópontként mindenképpen figyelembe vehető. Ami alapvetően meghatározhatja a cselekmény helyes minősítését, az kizárólag azok a tények lehetnek, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított. Ez jelen ügyben a következő. A vádlott a vádbeli napon vonaton utazott, ... a fővárosba akart eljutni, azonban a vonatról a füzesabonyi pályaudvaron menetjegy hiánya miatt leszállították. Ekkor még a sértettet nem is ismerte. A sértettel a pályaudvaron ismerkedett meg, akivel együtt italoztak, az italozást a sértett lakásán folytatták. Itt a sértett ittas állapotba került, lefeküdt aludni. Eddig az időpontig

a sértett megölésének szándéka a vádlottban fel sem merült. Ezt követően érkezett el az a pillanat, amikor a sértett félálomban a cigányságra sértő – „köcsög fasszopó cigányok” – kijelentéseket tett és a vádlott ekkor határozta el a sértett megölését. Ezt követően kezdett el a lakásban olyan eszközök után kutatni, amellyel a tervét megvalósíthatta. Ez a momentum, nevezetesen az, hogy nem is vitt magával semmilyen eszközt, éppen az előre kiterveltség ellen hathatott. Azon jogesetekben, amelyet az ügyész pontosan az előre kiterveltség megállapíthatóságára hívott fel, ezzel ellentétesen az volt megállapítható, hogy az elkövető mindig vitt magával már valamilyen elkövetési eszközt, amellyel a tettet megvalósíthatta. Jelen ügyben tehát ölésre alkalmas eszköz a vádlottnál nem volt.

[22] A bírói gyakorlatot alapvetően meghatározó 3/2013. Jogegységi Határozat és az annak nyomán született elvi döntést kifejező határozatok, például az EBH 2013.B.7. számú döntésben éppen azt vezette le a Kúria, hogy miért nem állapítható meg az előre kiterveltség, holott a sértett megölésének a szándéka már az eset előtt egy hónappal felmerült a vádlottban, sőt a bűncselekmény helyszínére is úgy ment el az elkövető, hogy oda magával vitt egy 14 cm pengehosszúságú kést.

[23] Az előre kitervelten történő elkövetési mód a jogalkotó szándéka szerint egy lényeges többletet tételez fel. Ennek megállapíthatóságánál amiből ki kell indulni, az a bírói gyakorlatot alapvetően meghatározó már említett 3/2013. számú Büntető Jogegységi Határozat, és ezt kell az adott tényállásra vetíteni.

[24] A jogegységi határozat II/1. pontja szerint az emberölés előre kitervelten történő elkövetése feltételezti, hogy az elkövető az ölési cselekmény véghezvitelének helyét, idejét, módját átgondolja, a végrehajtást akadályozó vagy segítő tényezőket felméri és a lényeges előkészületi, elkövetési és elkövetés utáni mozzanatokat figyelembe veszi.

[25] Jelen ügyben az elkövetés helye kapcsán a vádlottban fel sem merült a bűncselekmény helyszínéhez, a sértett lakásához történő megérkezése után az, hogy ő ott bármilyen bűncselekményt elkövet. A jogegységi határozat szerint a bűncselekmény idejét is meghatározza előre az elkövető. A vádlott a tényállásban írott magatartása szerint mihelyst elhatározta a sértett megölését, egyből elkezdett kutatni valamilyen eszköz után és ezt követően véghez is vitte cselekményét. E cselekménysor során a vádhatóság szerint megfigyelhető tervszerűség valójában nem áll fenn, mert az elhatározást gyakorlatilag haladéktalanul követte a végrehajtás. A jogegységi határozat szerint az elkövetőnek meg kell terveznie a végrehajtás módját is. Jelen ügyben az elkövetési mód is egy spontán ötletből következett, mivel a kés használat korábban fel sem merült a vádlottnál. Már többször utalt rá az ítéltábla, hogy a vádlottnál nem is volt semmilyen emberi élet kioltására alkalmas eszköz, ezért az adott helyszínen, más módon, minthogy ott kezdett el eszköz után kutatni, meg sem tudta valósítani a cselekményét.

[26] Nélkülözhetetlen feltétel a cselekmény elkövetésére indító és az ellen ható motívumoknak az elkövető tudatában lejátszódó küzdelme. Ilyenről semmilyen információ nem áll rendelkezésre.

[27] További elengedhetetlen feltétel bizonyos idő megléte a cselekmény elhatározása és véghezvitele között. Az idő bár kétségtelenül relatív fogalom, azonban a

jogalkotó szándéka szerint az emberölésre irányuló szándék kialakulásának és fejlődésének feltárása a súlyosabb minősítés megállapításának fontos része. A jogegységi határozat szerint is általában nem lehet szó előre kitervelt elkövetésről, ha az elhatározást rövid időn belül követi a véghezvitel megkezdése. Jelen ügyben gyakorlatilag folyamatos végrehajtásról volt szó, ami azt jelenti, hogy az elhatározást követően az elkövető haladéktalanul megkezdte elkövetési eszköz felkutatását, majd megvalósította a cselekményét. Ezt követően elhagyta a sértett lakását. A két objektív időpont, amely szerint a közösségi oldalon tájékoztatta egy ismerőst az elhatározásáról, majd legközelebb egy térfigyelő kamerán azonosítják az elkövetőt, körülbelül másfél óra telt el. A vádlott magatartásában a felkészülésnek a nyoma sem figyelhető meg, semmilyen tervszerűséget nem követett, ami csökkentette volna lebukásának az esélyét. Ezt azért fontos rögzíteni, mert a jogegységi határozat szerint is a véghezvitel módjából és/vagy az elkövetést követően tanúsított magatartásból visszamenőleg is következtetés vonható le az előre kiterveltségre. Jelen ügyben e cselekménysorból ilyen következtetés nem vonható le.

[28] A Be. 590. § (5) bekezdés d) pontján alapult a kiszabott szankció felülvizsgálata, az e körben előterjesztett fellebbezéseket az ítéltábla nem találta alaposnak.

[29] A Btk. 160. § (2) bekezdése szerint a büntetés tíz évtől húsz évig vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntethető, azonban jelen ügyben tekintettel arra, hogy a vádlott a bűncselekmény elkövetésekor a huszadik életévét még nem töltötte be, ezért a Btk. 41. § (1) bekezdése alapján életfogytig tartó szabadságvesztésre nem ítéltető, esetében húsz év szabadságvesztés a maximum.

[30] Ehhez képest a fiatal felnőtt vádlottal szemben az Egri Törvényszék tizennyolc év szabadságvesztés büntetést szabott ki. A súlyosításra irányuló ügyészi perorvoslat arra vonatkozott, hogy esetében a kiszabható maximumot, a húsz évet alkalmazza az ítéltábla.

[31] Az ítéltábla a fenti indítványt azért nem találta alaposnak, mert bár a vádlott magatartása nagyon súlyos, kétszeresen minősülő emberölésnek tekinthető, azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy a vádlott a cselekmény elkövetését beismerte, megbánta, a nyomozóhatósággal mindvégig együtt működött, annak munkáját jelentősen megkönnyítette. Minden büntetés kiszabás magában hordoz egy üzenetet. Azt az üzenetet egyáltalán nem akarta adni az ítéltábla, hogy legyen szó akár a legsúlyosabb megítélésű bűncselekményekről teljesen mindegy, hogy az elkövető együttműködik a hatósággal vagy sem, mindenféleképpen megkapja a kiszabható büntetés maximumát. Az, hogy jelen ügyben a vádlott részletekbe menően a saját tudatában lezajló folyamatokat is feltárva beismerte a bűncselekmény elkövetését, minden körülmények között méltánylandó, ezt a büntetés kiszabása során értékelni kell. A kiszabható maximum alkalmazása esetén ez a beismerés értékelés nélkül maradna.

[32] Erre figyelemmel függetlenül attól, hogy a további minősítő körülményt nem állapította meg az ítéltábla, a büntetés súlyosítására irányuló indítványt sem akceptálta.

[33] A másik irányból a büntetés enyhítésére irányuló fellebbezést sem látta teljesíthetőnek. A vádlott magatartása rendkívül kegyetlen, cselekményének minősítése többszörös, hiszen magatartását nem csak nyereségvágyból, hanem védekezésre képtelen

személy sérelmére valósította meg, valamint a vádlott előéleti adatai is terhesek, és a korábbi büntetései kellő hatást nem értek el, ezért nem volt indokolt a büntetés enyhítése sem.

[34] Mivel az Egri Törvényszék ítélete nemcsak a minősítést és a büntetés kiszabását illetően volt mindenben helyes, hanem azok egyéb rendelkezései is megfeleltek a törvénynek, ezért az ítéltábla az ítéletét a rendelkező részben írtaknak megfelelően a Be. 604. § (1) bekezdés a) pontja és 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[35] A Btk. 92. § (1) és (2) bekezdései alapján rendelkezett a letartóztatásban töltött idő továbbmenőleges beszámításáról, míg a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezését a Be. 613. § (1) bekezdésére és a Be. 574. § (1) bekezdésére alapította.

[36] Az ítéltábla másodfokú határozata ellen a fellebbezést a Be. 615. § (5) bekezdése kizárja.

Debrecen, 2022. március 28.

Dr. Elek Balázs sk. a tanács elnöke, Dr. Toma Attila sk. előadó bíró, Dr. Gömöri Olivér sk. bíró

Záradék: Az Egri Törvényszék 10.B.14/2021/23. számú ítélete a másodfokú határozat által a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2022. március 28.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke